

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 10. Vtrùm animæ lustorum sufficienter purgatæ statim videant
clarè Deum ante corporum resurrectionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

Propositio 5.

150 De B.V. Mariâ piè nihilominus, & cum maiori probabilitate credi potest, interdum eleuatam fuisse ad videndum Deum intuitiue, dum erat in hac vitâ mortali.

Quoniam ita sentiunt imprimis aut expressè aut interpretatiue, quotquot de Moyses, & Paulo, aut etiam de alijs Sanctis existimant, in hac vitâ vidisse Deum, cum sit principium factis in Theologia receptum post D. Bernar. in epist. ad Lugdun. & S. Th. 3. p. q. 27. art. 5. nullam gratiam, nullum priuilegium alicui fuisse concessum, quod non sit censendus Christus. Dominus Mariâ amantissimâ concessisse. Deinde; quia, ex alijs Doctoribus; qui dictum priuilegium Moysi, & Paulo, alijsque Sanctis negant, multi sunt, qui illud concedant B. V. Ac denum; quia Mater Dei non adeo legibus prouidentia communibus subiecta est, vt ceteri serui: multique extant, in eâ speciales tituli præ reliquis Sanctis, vt à communi lege excipiatur; vt in lege de contrahendo originali cernere licet. Atque ita sententiam illam speciatim tenent D. Antonin. Albert. Carthus. Gerson. Casal. Villapoua, Molina, & alij, quos referunt, & sequuntur Soar. tom. 2. in 3. p. disp. 19. sec. 4. Henric. lib. 3. Sum. cap. 11. §. 5. Canisius lib. 1. de B. V. cap. 13. Fasol. supra dubit. S. Alarc. 1. p. tract. 1. disp. 1. cap. 4. n. 7. Salazar tom. de Conceptione cap. 32. §. 4. à n. 47. Nouissimèque Recupitus lib. 6. de Deo q. 14. cap. 1. egregiè illustrat hanc sententiam, referens imprimis pro illâ 27. Doctores, & testimonia 13. Patrum. Deinde decem rationibus ex doctrinâ Scripturæ, & Patrum eruditè confirmans. Quando autem B. V. Deum viderit intuitiue, (cum certum sit, non vidisse rôtò tempore vitæ), diffusè examinat Recupitus cap. 2. Videatur.

QVAESTIO X.

Virum anima iustorum sufficienter purgata statim videant clarè Deum ante corporum resurrectionem.

151 DE hac re agit S. Th. 1. 2. q. 4. art. 5. & ibi eius expositores. Verum, quia ad existentiam, visionis beatificæ pertinet, breuiter hic ab illâ nos expediemus. Multi ex antiquis Patribus tam græcis, quàm latinis, quos referunt Vazq. 1. 2. disp. 19. cap. 1. Salas q. 5. tract. 2. disp. 10. sec. 5. Bellarm. tom. 2. cont. 4. lib. 1. de Beat. cap. 1. & alij in eâ videntur fuisse sententiâ, vt existimarent, animas iustorum quantumuis sufficienter purgatas ante diem iudicij, vniuersalemque corporum resurrectionem ad claram Dei visionem non eleuari. Hi sunt Tertull. Lagan. Victorin. Euthim. Irenæ. Iustin. Origen. Hilari. Chrysof. Theodor. Theophilat. Oecumen. Ambros. August. & alij. Quinimo id ipsum fertur defuisse Ioannes 22. Romanus Pontifex, & Parisiensibusque præcepisse, vt ita docerent; neque vllum ad gradum Theologiæ admitterent, nisi in eam sententiam iuraret, prout ex Ocham. in opere 93. dierum, Gerson. Marsil. & Adrian. refert Salas num. 48. De plano

autem in eadem sententiâ, seu potius errore fuerunt Anabaptista, Græci Schismatici, & Armeni; nouissimèque Lutherus, atque Caluinus, prout referunt Guido Carmelita in Summa de hæreticis, Castro lib. 3. de hæres. verbo *Beatitudo*. Prateolus in Elencho hæres. verbo *Armeni*, & Græci, Sanderus 7. Monarchia hæresi 118. Sixtus Senens. lib. 5. Biblioth. annot. 169. & lib. 6. annot. 345. Canis. tom. 2. de Corruptelis. verbi Dei, & lib. 3. de B. V. cap. 12. Bellar. supra, Salas, & alij.

Propositio 1.

Anima iustorum post Christi mortem, cum priuim sufficienter purgata sunt, statim visione clarâ, & intuitiua Dei donantur.

Propositio est de fide, & iam apud omnes Catholicos prorsus indubitata. Constatque imprimis ex multis Scripturæ locis, in quibus, aut assertitur, aut supponitur, Ecclesiastici 11. *Facile est coram Deo in die obitus retribuere vniuique secundum vias suas*. Quasi dicat, non est dubitandum, quin retribuet, omni impedimento cessante. Luca 23. *Hodie mecum eris in paradiso*. Id est, in gloriâ regni cælestis, vt exponunt Ambros. Beda, Theophilat. & alij. Act. 7. Stephanus videns calos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei; dixit, *Domine Iesu suscipe spiritum meum*. Id est à corpore exeuntem, admittit ad gloriam tuam cælestem 2. Corinth. 5. Cùm Paulus dixisset, *Quandiu sumus in corpore, peregrinamur à Domino; per fidem enim ambulamus; & non per speciem*, subdit, *Audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & presentes esse Deo*. Quasi per antithesim dicat, potius vellemus exuti iam, & remoti à corpore per speciem, siue per visionem claram præsentem esse Deo in gloriâ cælesti. Vide circa hunc locum S. Th. supra, Bellar. cap. 3. & Salas n. 51. Quod etiam spectat illud eiusdem Apostoli ad Philip. 1. *Cupio dissolui; & esse cum Christo*. Vtique in suâ gloriâ, iuxta illud Ioan. 12. *Vbi ego sum, illic & miser meus erit*. Ad Ephes. 4. *Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem*. Id est, animas sanctorum Patrum secum duxit ad gloriam. Vt interpretantur Ambros. & alij. De quo plura Soar. tom. 2. in 3. p. disp. 43. sec. 3. Adde ea loca, ex quibus constat, Christum Dominum morte suâ Paradisi cælestis ianuas aperuisse, & viam ad illum fecisse. De quo plura Soar. ibi disp. 41. Necnon loca, quibus Sancti regnare cum Deo in Cælo dicuntur; habenturque potissimè ad Hebr. 12. & Apocal. 1. 5. 12. & 17.

Secundò constat propositio ex Ecclesiæ definitione. Definierunt quippe illam Benedictus 12. aliàs 11. in Extrauagante *Benedictus Deus*. Quam ad verbum referunt Castro, & alij, prout supra à nobis q. 1. num. 9. notatum est. Item Innocentius 3. cap. *Maiores*, de Baptismo, & cap. *Ad Apostolicam*, de Præbytero non baptizato. Concilium Florent. sess. vlt. in litteris vnionis. Trident. sess. 25. in decreto de veneratione Sanctorum. Francoford. in epist. ad Episc. Hisp. prope finem, & Moguntin. cap. 46. & 49. Huc faciunt Ecclesiæ decreta pro beatificatione, & canonicatione Sanctorum, quibus eos venerari iubet, dignisque veneratione debitâ Beatis definit, tanquam, qui iam in gloriâ cælesti clarâ Dei visione fruuntur.

Facit communis sensus Fidelium. Faciunt officia Ecclesiastica, ubi sæpe eadem veritas asseritur. In oratione de S. Greg. dicitur. *Deus, qui anime famuli tui Gregorij æternæ beatitudinis præmia contulisti.* In antiphonâ quadam pro martyribus. *Gaudent in calis anime Sanctorum, qui Christi vestigia sunt sequuti.* In respons. v. & m. *Et cum Angelus in Paradisum introisset, &c.* Faciunt denique multæ, & veræ apparitiones, & visiones animarum, quibus de eorum beatitudine testatum est, vt ex Historijs Ecclesiasticis constat.

154 Tertiò constat propositio ex communi Patrum suffragio, qui eam tenuerunt. Hi sunt Ignatius m. Dionys. Areop. Irenæ. Basil. Nylen. Nazian. Chrysof. Epiph. Theod. Theophil. Hilar. Hieron. Athan. Euseb. Prosper. Maxim. Gregor. vterque Cyrill. Damasc. Beda, Haymon. Oecumen. August. Ambr. Bern. Cyprian. Anselm. & alij relati à Sixto Senen. Bellarm. Vazq. & Salas supra.

155 Quartò ratione etiam potest hæc veritas comprobari. Primò; quia Deus pro bonis operibus tanquam mercedem promissit hominibus vitam æternam; atque adeò visionem intuitiuam sui. Matth. 19. & 20. Iacob. 1. Apocal. 2. & alibi. Merces autem sine causâ differenda non est, iuxta illud Leuit. 19. *Non morabitur apud te opus mercenarij tui usque mane.* Qualis non est quidem postquam Christus Dominus portas Cæli, quas peccatum occluserat, reserauit. Ergo. Et sanè, cum Angeli finito statu viatorum, quem homines in morte sinunt, statim receperint præmium; cur non animæ plenè purgatæ recipient pariter post ascensionem Christi? Secundò Deus propensior est ad misericordiam, quàm ad iram. Sed statim à morte punit impios, iuxta illud Iob. 21. *In puncto ad inferna descendunt.* Et Luc. 16. *Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos, cum esset in tormentis, &c.* Ergo statim à morte iustis præmia retribuit, postquam per Christi mortem apertus est aditus ad gloriam.

156 Cæterùm contra statutum dogma catholicum nonnulla opponuntur. Primò locus ille Matth. 20. ubi pater familias iubet, reddi operarijs denarium ad vesperam, id est, gloriam in fine Mundi. Respondeo, per vesperam posse intelligi finem vitæ vniuersiualis. Quòd si intelligatur finis Mundi, per denarium intelligetur gloria consummata animæ, & corporis publicè, & vniuersaliter omnibus iustis in die iudicij, conferenda illâ sententiâ supremi Patris, familias, & Iudicis, *Venite benedicti, &c.* Matth. 25. Quæ etiam ratione similia loca veniunt intelligenda, vt ille Pauli 2. ad Tim. 1. *Certus sum, quia potens est depositum meum seruare in illum diem.* Et cap. 4. *Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illâ die iustus Iudex.* Et 1. Ioan. 3. *Sci-mus, quoniam cum apparuerit, &c.*

157 Secundò obijcitur Paulus ad Hebr. 11. Vbi post multa recensita egregia facinora Patrum veteris Testamenti subiungit. *Et hi omnes testimonio fidei probati non acceperunt reprobationem, Deo pro nobis melius aliquid providente, vt non sine nobis consummarentur.* Quibus videtur significari, adhuc Patres illos carere visione beatâ, dum Paulus superstes hæc verba protulit. Quidam per reprobationem intelligunt beatitudinem consummatam animæ, & corporis, quam omnes simul in fine mundi recipiunt. Sed planior est sensus Pauli; nempe, Patres veteris Testamenti ante

tempus noui, & statum gratiæ per mortem Christi stabiendum gloriam à Deo promissam non accepisse; sed diu Christum expectasse, qui ianuas Paradisi aperiret, in quo meliori sorte donati sumus, qui sæculum aureum gratiæ adepti post Christi ascensionem vita cedimus. Videatur noster Cornel. in hunc locum Pauli. Soar. tom. 2. in 3. p. q. 57. art. 3. in comm. Vazq. supra n. 8. & Salas n. 55. Qui hanc interpretationem sequuntur.

158 Tertiò obijcitur illud Apoc. 6. *Vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant: & clamabant voce magnâ dicentes, usquequo Domine (sanctus, & verus) non iudicas, &c.* Et data sunt illis singula stola alba: & dictum est illis, vt requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conserui eorum, &c. Quibus significari videtur, animas martyrum non esse in Cælo, sed in alio loco expectantes, & petentes, vt accedat dies iudicij, in quo gloria remunerandæ sunt, & de suis hostibus vindicandæ. Omissis varijs explicationibus, respondeo, verba *subtus altare* verbo *interfectorum* iungenda esse. Sensusque est; vidi animas eorum, qui subtus altare, id est, sub religionis prætextu, vel sub fidei testimonio interfecit sunt, clamantes pro vindictâ, sicut clamabat sanguis Abel. Gen. 4. Et data sunt illis singula stola alba id est, gloriæ essentialis, vt exponit Aug. serm. 4. de Innocentibus, Greg. in Psalm. 4. panit. Beda, Haymo, & Ansel. ad hunc locum, & alij. Iustæque sunt, expectare vsque ad diem iudicij pro gloria corporis, pro publicoque, & consummato triumpho de hostibus. Videantur Ribera, & Alcazar in hunc locum, Bellar. Vazq. & Salas supra. Alia, quæ ex Scripturâ afferuntur, facilem habent ex dictis interpretationem. Locum autem, qui ex 4. Esdræ 4. solet opponi, prætermitto: tum quia liber non est canonicus, vt constat ex Trid. sess. 4. cap. 1. tum quia locus apocryphus est, vt testatur Henriq. de fine hominis cap. 19. n. 2.

159 Quartò opponitur definitio illa Ioan. 22. *quæ supra n. 151. commemorauimus.* Respondeo, Ioan. 22. morte præuentum nihil de hac re, definisse, vt constat ex Bullâ Benedicti 12. successoris eius citatâ supra à nobis n. 9. & 153. Quinimo non est omnino certum, adhuc vt priuatum Doctorem errasse Ioannem in hac materiâ. Nam primus, qui id narrat, ex quo alij, est Ocham. cuius in hac re suspecta fides esse videtur; siquidem opus illud 93. dierum, & alia, quæ contra dictum Ioannem Pontificem scripsit, interdicta sunt in Indice librorum prohibitorum edito iussu Trid. vt notat Bellar. lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis in Ocham. & Sixtus Senens. lib. 7. Biblioth. annotat. 345. fine. Demum, si quid minus cautè Ioannes vt priuata persona circa hunc articulum loquutus est, id pridie ante mortem retractauit, vt refert Ioan. Villanus lib. 11. de rebus Florentin. cap. 19. & S. Antonia. 3. p. Hist. tit. 21. cap. 6. §. 15. fine. De quo videatur Bellar. lib. 1. de Beat. cap. 2. & lib. 4. de Pontifice cap. 14. Vbi varia etiam Caluini dicta circa errorem istum Ioannis 22. confutat, à notaque formalis hæretici Pontificem defendit.

160 Quintò opponuntur multi Patres græci, & latini commemorati etiam à nobis supra n. 151. Qui sensisse videntur, iustorum animas etiam plenè purgatas vsque ad finem Mundi non beari. Respondeo tamen in vniuersum, huiusmodi Patres de beatitudine perfectâ vndequeque, & consummatâ includente gloriam animæ, & corporis

intelligendos esse, prout latius, specialiusque, Patrum testimonij adductis, eos interpretantur Bellar. Vazq. Sal. Henricq. supra, & alij Theologi communiter 1.2. q.4. art. 5. Quod si testimonium aliquod iuxta hanc, aut aliam sanam expositionem nequeat explicari, mirum esse non debet: quia, cum priscis illis temporibus expressè non esset ab Ecclesiâ articulus iste definitus, potuit profectò Pater aliquis, aliàs catholicus, & sanctus, bonâ fide circa illum errare, vt bene notant Vazq. & alij.

161 Postremò à ratione sic potest obijci. Homines diuersorum temporum habentes æqualia merita æqualiter debent remunerari. At id fieri nequit, si vnus prius videt Deum, quàm alius. Ergo. Respondeo, æqualitatem durationis in præmio seruari commodè non potuisse; nemini tamen iniuriam fieri; tum quia omnes vltra condignum remunerantur; tum quia non deerit Deo modus, si ipsi placuerit, reducendi ad æqualitatem præmia, quæ aliàs à duratione impari imparia eua-derent. Et quidem hoc argumentum in damnatis etiam potest fieri, pariterque in illis subinde soluendum est. Quomodo autem etiam sic fide certum, Dæmones ante diem iudicij pœna damni, & ignis puniri, apud Salas n. 59. & Bellar. cap. 6. videri potest, & apud Soar. & alios in materiâ de Angelis.

Propositio. 2.

162 Anima Beatorum æquè perfectè vident Deum modò, ac post finem Mundi videbunt, corporibus resumptis.

Adijcio insuper propositionem istam, Quia puncto præcedenti concernit, circa quam non adeò est vna sententia Catholicorum. Nam quidam, vt refert Abulens. Matth. 5. q. 63. dixerunt, beatitudinem animæ futuram esse maiorem post corporum resurrectionem. Alij è contrario, animam tunc beatiorum fore intensiùs, quatenus meliùs videbit, atque diliget Deum. In quibus sunt Mag. in 4. dist. 49. & S. Th. ibi q. 1. art. 4. q. 1. Quos sequitur Egid. Lustr. tom. 3. de Beat. in Appendice q. 2. à §. 2. putans esse sententiam S. August. lib. 12. de Genesi ad litt. cap. 35. vbi eam videtur tradere. Cui concinunt etiam Haymo Apoc. 6. & Bernard. serm. 3. de sanctis. Sed pro nostra propositione stant communiter Theologi S. Th. mutans sententiam 1.2. q. 4. art. 5. ad 5. & ibi Caiet. Contr. Medi. aliique Thomistæ, Valent. disp. 1. q. 4. pun. 2. Salas tract. 2. disp. 10. sec. 6. Vazq. disp. 19. cap. 4. Bellar. lib. 1. de Beat. cap. 5. Montes disp. 7. Becan. tract. 1. cap. 1. q. 13. Soar. 1.2. tract. 1. disp. 13. sec. 2. Ouied. tract. 1. contr. 6. pun. 2. & alij communiter.

163 Probat autem propositio à priori. Quia, vt omnes fatentur, & est certissimum, post resumpta corpora non est augendum, nec minuendum in animabus lumen gloriæ, quo ad Deum videndum in æternum à principio eleuantur proportionatè ad merita vniuscuiusque; sine ratione enim adstrueretur tale augmentum, aut decrementum. Existente autem semper eodem lumine, semper existat eadem visio sine incremento, aut decremento, necesse est. Quia visio ab eadem potentia animæ non potest non semper exire eodem modo proportionata luminis; eo quòd, inuariatà causâ, necunde potest variari effectus eius naturalis, qualis est visio respectu coniuncti ex

animâ, & lumine. Nec refert, animam vnitam corpori perfectiorem modum essendi habere, quàm separatam; (quod tamen negat Scot. in 4. dist. 43. q. 1. & quod lib. 9). Quia iste perfectior essendi modus in vnione ad corpus consistens extra substantiam animæ est, à qua sola adiutâ lumine prouenit visio. Vnde ad intendendam, aut percipiendam visionem, ad illamve remittendam nihil videtur præstare posse: maxime, cum ad eam concurrat anima non per potentiam naturalem, cuius modus ille vt conditio saltem posset fortasse deseruire, sed per potentiam obedientialem ab omni connaturali modo distincto à substantiâ anime independentem.

164 Secundò probat Bellar. propositionem. Quia videtur esse definita ab Ecclesiâ. Nam Benedictus 12. in Extrauagante *Benedictus* sæpe citatâ ait, conuinari visionem à morte vsque ad resurrectionem, & per totam æternitatem, & videtur sentire, continuari in eodem gradu. Vnde Ioannes Villanus lib. 11. hist. Florentin. cap. 19. dicit, Benedictum definiuisse, animarum gloriam non augendam post resurrectionem, nisi extentiùs; ita enim testatur, se audiuisse à Theologis, qui interfuerunt, cum id à Pontifice definiretur: licet quidam solum referant, definiuisse talem gloriam non esse minuendam. Id quod, stando etiam à ratione, multò certius est: quia magna imperfectio beatitudinis animæ esset, si vel ex parte amitti posset. Iure enim posset hoc ipsum animam contristare: cui sanè propterea in detrimentum potius, quàm in vtilitatem cederet resurrectio corporis; irrationalisque subinde esset appetitus eius, quod maioris boni impedimentum futurum erat. Quæ sunt absurda.

Cum his, quæ diximus stat, absolute augendam esse animarum gloriam post diem iudicij per iteratam vnionem ad sua corpora; etsi visio Dei in illis nullo modo augetur. In quo conueniunt omnes Theologi. Quod accrementum alij extentiùs, alij extrinsecum, alij accidentale appellant. Eueniet autem illud: quia ex gloriâ animæ sua gloria redundabit ad corpus, corpusque mirè in naturalibus perfectum, ac supernaturalibus donibus adornatum tum ministerio multiplici, tum etiam multiformi oblectamento erit animæ, quibus felicitas eius non parum augetur.

165 Cæterum pro sententiâ primo loco relatâ potest sic obijci. Pluribus intentus minor est ad singula sensus. Sed anima post resurrectionem erit pluribus intenta: quia & proprijs, & corporis functionibus intenta erit. Ergo minus tunc attendet ad Deum; minusque subinde perfectè videbit, & amabit illum. Admitto, quando anima naturaliter operatur, quò ad plures operationes distrahitur, eò minorem esse virtutem, ac facultatem eius ad singulas. Ast, quia visionem beatificam eleuata supernaturaliter operatur est, stante semper eodem principio eleuante, eadem semper vi, eademque subinde intentione, ac perfectione elicit illam; quantumuis illi coniunctæ corpori non operationes accrescant: maxime, cum harum etiam pleraque futuræ sint supernaturalis.

166 Eodem argumento, licet ex diuerso capite sumpto, vtuntur contra nostram propositionem Auctores secundæ sententiæ; nempe. Anima separata habet vehementer appetitum ad corpus. Igitur distracta ad talem appetitum eius virtute, non potest non à visione, & amore Dei retardari. Sicque minus intensè videre Deum

ante resumptum corpus, quam postea. Cæterum solutio etiam eadem est, quæ præcedentis; imo potiorum locum nunc habet, ut consideranti patebit. Aliam verò solutionem, quam exhibent Vazq. Bellar. & alij, tanquam minus sufficientem rejicit, & merito Salas n. 67. ut apud illum videri poterit. Iam verò de mente Augustini non eadem est omnium sententia. P. Vazq. planè fateatur, stare illum pro secunda sententia. Sed P. Salas num. 68. cum alijs docet, rem hanc sub dubio reliquisse. Quia, licet loco citato videatur indubitanter loqui, ac lib. 1. Retract. cap. 14. de eadem re agens videtur dubius remanere. Ego tamen crediderim cum doctis Recentioribus, si benigne textus Augustini expendatur, non sine probabilitate posse illum exponi, ita, ut solùm velit, animas, resumptis corporibus, perfectius beatas foret, non quidem à visione Dei intrinsicè intensiore, seu perfectiore, sed à visione, prout ex consortio gloriæ corporum perfectior euadet, & consummata beatitudine animarum. Quo sensu Haymo etiam, & Bernardus censendi sunt loqui. Sicuti loquitur Concilium Florent. sess. ult. in litteris unionis, dum ait: *Conuenit inter Græcos, & Latinos, animas ante corporum resurrectionem perfectè salutem frui, licet perfectius postea.*

QVÆSTIO XI.

Quid sit, seu in quo consistat visio beatifica. Et an Beati producant verbum mentis.

168 **V**isionem beatificam esse cognitionem, quæ Deum clarè, & intuitiue, sicuti est in se, à Beatis cognoscitur, satis, superque ex dictis habetenus intelligitur. Verùm hæc veluti metaphysica essentia visionis beatificæ est. Physicam indagamus modò. Est autem supponendum ex dictis in Pharo Scienc. disp. 1. & 2. modum cognoscendi ordinariū in potentijs cognoscitiuis creatis tam sensitiuis, quam intellectiuis sic peragi. Instruitur primò potentia specie quadam impressa, quæ veluti semen obiecti est, atque ita intrinseca physico producit in se alteram qualitatem, quæ similitudo est, ac veluti expressa imago obiecti, ob idque species expressa dicitur, mediâ quâ representatur, atque cognoscitur obiectum; siue cognitio formaliter in tali specie expressa consistat, siue in eius productione, siue in utroque: tum siue huiusmodi species per actionem, & unionem superadditam producat à potentia cognoscitiua, & ipsi uniat, siue per se immediatè, iuxta diuersas Philosophorum opinionones, de quibus egimus dictâ disp. 2. Phari q. 1.

169 Porro species expressa intellectus verbum mentis appellatur communiter. Quia, dum mens illam producens per illam sibi representat, atque adeò notificat obiectum, veluti loquitur sibi obiectum ipsum ad eum modum, quò nos solemus alijs loqui per verbum vocale, atque adeò ipsa notificare rem significatam per illud. Potissima ergo difficultas huius quæstionis est, an quemadmodum aliorum obiectorum, quæ intelligit, ita etiam Dei clarè visi producat intellectus creatus speciem expressam, seu verbum.

170 Negant plures Thomistæ, Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. Bann. ibid. dub. 1. Zumel disp. 2. concl. 3.

Nauarrete controu. 34. s. 3. Nazar. contr. 2. Cabrera 3. p. q. 11. art. 1. disp. 1. s. 9. Conz. disp. 25. sec. 4. Franciscus Amicus 1. p. disp. 9. sec. 3. & alij, putantes, essentiam diuinam per se ipsam gerere vices speciei expressæ, seu verbi, quatenus per se ipsam ob summam intelligibilitatem, quam habet, non solùm physicè, sed etiam intelligibiliter est intimè præsens intellectui Beatorum, quin egeat, ut ei representetur, vllâ specie expressâ, seu verbo. Vnde communiter censent dicti Thomistæ, visionem beatificam vitalem quamdam tendentiam esse, siue intentionalem visionem, quæ intellectus Beati intelligibiliter vnitur cum Deo in se immediatè intelligibili citra omnem speciem expressam ipsum representantem. Ducuntur hi Doctores præcipuè auctoritate S. Tho. Cuius tamen mens adeò in præsentia dubia est, ut multi alij ex eius discipulis in oppositam sententiam, quam amplectuntur, eum sibi patronum adnocent. Hi sunt Capreol. in 1. dist. 27. q. 1. art. 2. & dist. 35. q. 1. art. 1. & in 4. dist. 49. q. 5. art. 3. Syluest. 1. p. Constat. q. 12. art. 2. s. 3. & q. 27. art. 1. s. 4. Ferrar. lib. 1. contr. Gent. cap. 35. & lib. 3. cap. 49. Sot. in 4. dist. 49. q. 2. art. 3. Trigof. 1. p. q. 7. art. 1. dub. 6. & alij. Quibus accedunt Moll. 1. p. q. 12. art. 2. disp. 1. Vazq. disp. 38. cap. 2. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 11. Arrub. disp. 17. Becan. tract. 1. cap. 9. q. 2. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 2. num. 28. Fasol. 1. p. q. 12. art. 2. dubit. 3. Gran. tract. 5. de Visi. disp. 1. Herice disp. 40. cap. 1. & disp. 42. cap. 5. Martinon disp. 8. sec. 3. n. 25. Recupit. lib. 6. q. 25. Derkennis disp. 7. cap. 9. Quiros disp. 23. & apud eos alij plurimi.

171 Porro S. Th. ambabus sententijs videtur fauere. Priori quidem 1. p. q. 12. art. 2. & q. 8. de Verit. art. 1. vbi generaliter docet, Deum, sicuti est in se, per nullam similitudinem creatam videri posse. Loqui autem eum de similitudine expressâ, seu verbo mentis, pro eaque potissimum facere rationes, quas adducit, Thomistæ pro primâ sententiâ citari sentiunt, & latè probat noster Vazq. disp. 39. Posteriori verò, oppositæque sententiæ Angelicum Præceptorem adstriplari, ex multis alijs eius locis videtur colligi: vbi vniuersaliter affirmat, in omni intellectu nostrâ reperiri verbum ab intellectu nostro oriundum, mediò quo obiectum intelligitur. Videatur præsertim 1. p. q. 27. art. 1. & q. 4. de Verit. art. 2. & q. 8. de Pot. art. 1. & q. 9. art. 5. & in 1. dist. 27. q. 2. art. 2. Hinc factum est, ut Thomistæ negantes verbum beatificum, quoties legunt S. Thom. vniuersaliter adstruentem verbum in omni nostrâ intellectuone, de intellectuone solùm naturali, aut status præsentis illum interpretantur, quo excludant visionem beatam. Ex aduerso autem, qui beatificam verbum adstruunt, de similitudine tantum impressâ, non item de expressâ, seu verbo, volunt, ut S. Tho. loquatur, quoties negat, per aliquam similitudinem creatam posse videri Deum, sicuti est.

172 Obseruandum tamen est, apud plerosque Thomistarum verbum mentis, ubicunque datur, ita esse terminum intellectuonis immediatum, ut in eo prius cognitio tanquam in medio cognoscatur obiectum per ipsum verbum representatum ad eum modum, quo in imagine depictâ Cæsaris tanquam in medio prius vilo ipse Cæsar cognosci solet. Ita opinantur Bana. Zumel, Nauarrete, Cabrera supra, & alij, quos refert Fasolus supra. dubit. 6. Id quod sensisse S. Th. propterea que negasse verbum Beatis, multis etiam comprobatur.